

3

LATVIJAS SOCIĀLDEMOKRĀTIJAS
BAUSKAS APRIŅKA KOMITEJA

VĒSTURISKĀ IZZIŅA

PA-66.fojds

1913.g. - 1919.g. maijs¹

1913. gadā boļševiku un meņševiku domstarpību dēļ Latvijas Sociāldemokrātijas (LSD) Jelgavas organizācija sašķēlās divās organizācijās un tika izveidota īpaša LSD "DZINTARA" organizācija.² Kurzemei 1915. gadā nonākot vācu okupācijas jūgā, tās darbība apsīka un atjaunojās tikai 1917. g. rudenī. 1918.g. februārī vācu karaspēks atkal okupēja visu Latviju, tādēļ organizācija sāka darboties pagrīdē.

Līdz ar latviešu strēlnieku un citu Sarkanās Armijas daļu ienākšanu Bauskā un padomju varas nodibināšanu (1919.g. janvārī) organizācija legalizējās, sasaucot konferenci 1919.g. 2. februārī. Tajā piedalījās delegāti no sekojošiem rajoniem: Bārbeles, Budbergas, Centra, Leišmales, Upmales un Ziemeļu.³

Līdz ar LSD pārdēvēšanu par Latvijas Komunistisko partiju (1919.g. no 1. līdz 6. martam LKP VI kongresā), LSD organizācija "DZINTARS" tika pārdēvēta par Latvijas Komunistiskās partijas (LKP) organizāciju "DZINTARS". 1919.g. 21. aprīlī LKP organizācijas "DZINTARS" IV konferencē nolēma organizāciju pārdēvēt par LKP Bauskas apriņķa organizāciju.⁴ LKP Bauskas apriņķa organizācijas darbību vadīja apriņķa komiteja, kuru ievēlēja apriņķa konference.

LKP Bauskas apriņķa organizācijas pamatsūniņa bija pulciņš, pulciņi apvienojās rajonos, t.i. rajonu organizācijās, rajoni - apriņķa organizācijā.

Pulciņi veidojās darba vietās, ja tur strādāja ne mazāk kā 3 partijas biedru. Laukos pulciņi veidojās pagastos. Rajonu darbību vadīja rajona biedru kopsapulce. Kārtējās darbības veikšanai biedru kopsapulce izvēlēja rajona komiteju.

---

1) Dokumenti par 1913.-1918.g.g. nav saglabājušies

2) Latvijas Komunistiskās partijas Vēstures apcerējumi - Rīga, 1961.- 1.sēj. - 211.lpp.

3) LVA, PA-66.f., 1.apr., 3.l., 1.lp.

4) Turpat, 11.lp.

LKP Bauskas apriņķa organizācijā ietilpa sekojošie rajoni:⁵

- Bruknas,
- Bārbeles - (PA-567.fonds),
- Iecavas-Grienvaldes (Ziemeļu) (PA-568.fonds),
- Jaunsaules,
- Lambertas,
- Stelpes,
- Šēnbergas,
- Vecmuižas (PA-565. fonds).

1919.g. 21. aprīlī IV konferencē tika apspriests jautājums par Iecavas-Grienvaldes (bijušais Ziemeļu) un Vecmuižas partijas rajonu pievienošanu LKP Rīgas organizācijai un konference pieņēma rezolūciju ka "ja minētie pagasti tiktu pievienoti Rīgas apriņķim, Bauskas apriņķis daudz ciestu kā saimnieciskā, tā arī politiskā ziņā."⁶

Tomēr 1919.g. maija sākumā Iecavas-Grienvaldes rajons tika pievienots LKP Rīgas organizācijai,⁷ bet Vecmuižas rajons palika LKP Bauskas apriņķa organizācijā.

Pie LKP Bauskas apriņķa komitejas darbojās propagandistu kolēģija.⁸

1919.g. maijā latviešu un vācu karaspēki pārgāja uzbrukumā pret Padomju Latvijas Armiju un ieņēma Rīgu. Pēc Zemgales ieņemšanas 1919.g. maijā LKP Bauskas apriņķa komiteja pārtrauca savu darbību.

x x

x

Latvijas Valsts arhīva Sociālpolitisko dokumentu nodaļā ir sekojošie LKP Bauskas apriņķa organizācijas rajonu komiteju un pulciņu fondi:

PA - 565. fonds - LKP BAUSKAS APRIŅĶA ORGANIZĀCIJAS
VECMUIŽAS RAJONA KOMITEJA

1919.g. 2. aprīlī tika nodibināts LKP organizācijas "DZINTARS" Vecmuižas rajons⁹ un 3. aprīlī tika izvēlēta tā komi-

- 5) LVA, PA-66.f., 1.apr., 1.l., 7.lp.
- 6) LVA, PA-66.f., 1.apr., 3.l., 11.lp.
- 7) Turpat, PA-566.f., 1.apr., 1.l., 1.lp.
- 8) Turpat, 2.lp.
- 9) LVA, PA-565.f., 1.apr., 1.l., 1.lp.

teja.¹⁰ Līdz ar LKP organizācijas "DZINTARS" pārdēvēšanu 1919.g. 21. aprīlī Vecmuižas rajons tika pārdēvēts par LKP Bauskas apriņķa organizācijas Vecmuižas rajonu. Pēc latviešu un vācu karaspēku ieiešanas Zemgalē 1919.g. maijā komiteja pārtrauca savu darbību.

PA - 567. fonds - LKP BAUSKAS APRIŅĶA ORGANIZĀCIJAS
BĀRBELES RAJONA KOMITEJA

Pēc saglabātajiem dokumentiem LSD organizācijas "DZINTARS" Bārbeles rajona izveidošanas datumu noteikt nav iespējams. 1918.gadā tas ar komiteju priekšgalā darbojās nelegāli¹¹, bet 1918.g. 22. decembrī legalizējās.¹²

No 1919.g. 1. marta - LKP organizācijas "DZINTARS" un no 1919.g. 21. aprīļa - LKP Bauskas apriņķa organizācijas sastāvā. Pēc latviešu un vācu karaspēku ieiešanas Zemgalē 1919.g. maijā komiteja pārtrauca savu darbību.

PA - 568. fonds - LKP BAUSKAS APRIŅĶA ORGANIZĀCIJAS
IECAVAS-GRIENVALDES RAJONA KOMITEJA

Pēc saglabātajiem dokumentiem LSD organizācijas "DZINTARS" Ziemeļu rajona izveidošanas datumu noteikt nav iespējams. 1918. gadā tas ar komiteju priekšgalā darbojās nelegāli Iecavas un Grienvaldes pagastos.¹³ 1919.g. februārī legalizējās.¹⁴ No 1919.g. 1. marta - LKP organizācijas "DZINTARS" Ziemeļu rajons, no 1919.g. 21. aprīļa - LKP Bauskas apriņķa organizācijas Iecavas-Grienvaldes rajons.¹⁵ 1919.g. maijā rajons tika pievienots LKP Rīgas organizācijai.¹⁶

10) LVA, PA-565.f., 1.apr., 1.1., 11.lp.

11) Turpat, PA-66.f., 1.apr., 3.1., 6.lp.

12) Turpat, PA-567.f., 1.apr., 1.1., 3.lp.

13) Latvijas Komunistiskā partija 1918. un 1919. gadā. Dokumenti un materiāli.- Rīga, 1958.- 95.lpp.

14) LVA, PA-568.f., 1.apr., 1.1., 1.lp.

15) Turpat, PA-66.f., 1.apr., 3.1., 11.lp.

16) Turpat, PA-566.f., 1.apr., 1.1., 1.lp. Tālāk sk.LKP Rīgas organizācijas Iecavas-Grienvaldes raj.kom.fondu (PA-566.f.) un šī fonda vēst. izziņu

- PA-569. fonds - LKP pulciņš "Devītais vilnis" (LKP organizācijas "Dzintars" Ziemeļu rajons).
- PA-570. fonds - LKP pulciņš "Dzelme" (LKP organizācijas "Dzintars" Ziemeļu rajons).
- PA-571. fonds - LKP pulciņš "Liesma" (LKP organizācijas "Dzintars" Ziemeļu rajons).
- PA-572. fonds - LKP pulciņš "Septītais vilnis" (LKP organizācijas "Dzintars" Ziemeļu rajons).
- PA-573. fonds - LKP pulciņš "Strautiņš" (LKP organizācijas "Dzintars" Ziemeļu rajons).
- PA-574. fonds - LKP pulciņš "Uz priekšu" (LKP organizācijas "Dzintars" Ziemeļu rajons).
- PA-575. fonds - LKP pulciņš "Ezers" (LKP organizācijas "Dzintars" Ziemeļu rajons).

Pēc saglabātajiem dokumentiem LSD organizācijas "DZINTARS" Ziemeļu rajona pulciņu "DEVĪTAIS VILNIS", "DZELME", "LIESMA", "SEPTĪTAIS VILNIS", "STRAUTIŅŠ", "UZ PRIEKŠU" un "EZERS" izveidošanas datumus noteikt nav iespējams. 1918. gadā tie darbojās nelegāli un 1919. g. februārī legalizējās.¹⁷⁾ No 1919. g. 1. marta - LKP organizācijas "DZINTARS" Ziemeļu rajona sastāvā.

1919. g. aprīlī organizācijas un rajona nosaukumi tika mainīti. To pārdēvēja par LKP Bauskas apriņķa organizācijas Iecavas-Grienvaldes rajonu, bez tam 1919. g. maijā Iecavas-Grienvaldes rajons tika pievienots LKP Rīgas organizācijai.

Ievērojot to, ka 569.-575. fondos ir vienīgi 1919.g. februāra-marta dokumenti, uzskatām, ka pulciņiem nepieciešams dot minētos fondu nosaukumus, t. i. tādus nosaukumus, kādi minēti, tiem atrodoties LKP organizācijas "DZINTARS" Ziemeļu rajona sastāvā.

Galvenā fondu glabātāja
nodaļas 1. kat. arhīviste

Jh
28.09.93

T. Jakovļeva

17) LVA, PA-568. f., 1. apr., 1. l., 2. lp.